

MOKSLO DOKTORANTŪROS NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šie nuostatai reglamentuoja mokslo doktorantūros – trečiosios studijų pakopos – studijų, mokslinių tyrimų, disertacijos rengimo, gynimo ir mokslo daktaro laipsnio suteikimo (toliau – doktorantūros) tvarką.

2. Doktorantūros paskirtis – rengti mokslininkus, gebančius savarankiškai atlikti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros darbus bei spręsti mokslo problemas. Doktorantūra ją baigusiam ir mokslo daktaro laipsnį įgijusiam asmeniui turi užtikrinti pakankamą kompetenciją: pažangiausių tiriamojo darbo, mokslo sričių ir jų sąveikos žinių; specializuotų gebėjimų ir metodikų mokslinių tyrimų ir kitų sričių problemoms spręsti bei turimoms žinioms ar profesinei praktikai plėsti; gebėjimą dirbti savarankiškai, gilų mokslo ir profesijos išmanymą naujoms idėjoms ar procesams kurti bei panaudoti studijose ir kitoje veikloje.

3. Mokslo daktaro laipsnis gali būti suteikiamas asmeniui, kuris sėkmingai baigė nuolatinės (iki 4 metų) arba iššėstinės (iki 6 metų) formos doktorantūrą, parengė disertaciją ir ją apgynė, arba asmeniui, kuris apgynė eksternu parengtą disertaciją. Būdą daktaro laipsniui įgyti pasirenka mokslo daktaro laipsnio siekiantis asmuo.

4. Šiuose nuostatuose vartojamos sąvokos:

Doktorantūros reglamentas – universiteto arba universiteto su kitais Lietuvos ir (ar) užsienio universitetais ir (ar) mokslinių tyrimų institutais parengtas doktorantūrai vykdyti reikalingų tvarkų ir reikalavimų aprašas.

Doktorantas – trečiosios studijų pakopos studentas ir tyrėjas.

Doktorantūros mokykla – organizacinis ir administracinis darinys, sukuriantis prielaidas vykdyti doktorantūrą (-as). Į doktorantūros mokyklą įeina doktorantūros komitetas (-ai), doktorantų vadovai, doktorantai, kiti doktorantūros dalyviai ir doktorantūrą administruojantis personalas. Doktorantūros mokykla gali būti sudaryta doktorantūros tematikos arba instituciniu pagrindu įtraukiant ir užsienio institucijas.

Doktorantūros komitetas – aukšto tarptautinio lygio mokslininkų grupė, atsakinga už doktorantūros vykdymą.

Doktoranto vadovas – aukšto tarptautinio lygio mokslininkas, atliekantis disertacijos tematika mokslinius tyrimus ir vadovaujantis doktoranto studijoms bei moksliniams tyrimams.

Doktoranto darbo planas – individualus doktoranto darbo planas, kuriame numatyti doktorantūros studijų, mokslinių tyrimų, disertacijos rengimo etapai ir terminai bei dalyvavimas tarptautiniuose mokslo renginiuose.

Gynimo taryba – doktorantūros komiteto sudaryta ne mažesnė nei trijų mokslininkų grupė, kuri, išnagrinėjusi ginti pateiktą disertaciją, įvertinusi jos kokybę, atitiktį disertacijoms keliamiems reikalavimams ir doktoranto mokslinę kompetenciją, nusprendžia, ar pretendentui suteiktinas mokslo daktaro laipsnis.

II. DOKTORANTŪROS VYKDYMAS

5. Doktorantūros teisę universitetui arba universitetui su kitais Lietuvos ir (ar) užsienio šalių universitetais ir (ar) mokslinių tyrimų institutais, kuriuose atliekami aukšto lygio moksliniai tyrimai, suteikia Švietimo ir mokslo ministerija.

6. Lietuvos mokslo taryba, gavusi Švietimo ir mokslo ministerijos prašymą, pasitelkusi ekspertus, vertina į doktorantūros teisę pretenduojančių institucijų atitinkamos mokslo krypties (šakos) ar tarpkryptinių (tarpšakinių) mokslinių tyrimų lygį. Vertinama pagal šiuos kriterijus: doktorantūros nacionalinis aktualumas ir tarptautiškumas; doktorantūros komiteto narių atitinkamos mokslo krypties (šakos) ar kryptių (šakų) mokslinių tyrimų lygis; doktorantūroje dalyvausiančių aukšto tarptautinio lygio mokslininkų skaičius; turima mokslinių tyrimų

infrastruktūra; doktorantūros reglamento kokybė; anksčiau vykdytos doktorantūros rezultatyvumas ir efektyvumas (doktorantų ir parengtų mokslo daktarų santykis ir kt.). Lietuvos mokslo taryba per 3 mėnesius parengia vertinamąją išvadą, aptaria ją su paraiškos teikėju (-ais) ir teikia rekomendaciją Švietimo ir mokslo ministerijai.

7. Doktorantūrą vykdanči institucija (-os) doktorantūros komiteto sudėties ir reglamento pakeitimus derina su Lietuvos mokslo taryba.

8. Lietuvos mokslo taryba ne rečiau kaip kas 6 metai organizuoja doktorantūros kokybės ir efektyvumo vertinimą Lietuvos mokslo tarybos nustatyta tvarka ir teikia siūlymus Švietimo ir mokslo ministerijai. Vertinama vykdomos doktorantūros atitiktis doktorantūros nuostatomis ir reglamentui, doktorantų ir mokslo daktaro laipsnį įgijusių mokslininkų santykis, pastarųjų karjera ir kiti rodikliai. Jeigu doktorantūra įvertinama neigiamai, Lietuvos mokslo taryba teikia siūlymą Švietimo ir mokslo ministerijai suteiktą doktorantūros teisę panaikinti.

9. Doktorantūra vykdoma pagal doktorantūros reglamentą (toliau – reglamentas).

10. Doktorantūros komitetas susideda iš ne mažiau kaip 9 aukšto tarptautinio lygio mokslininkų, dirbančių doktorantūros teisę įgijusioje (-se) institucijoje (-se). Jei doktorantūros teisę įgijo universitetas su kitais Lietuvos ir (ar) užsienio universitetais ir (ar) mokslinių tyrimų institutais, doktorantūros komitete turi būti atstovų iš visų doktorantūros teisę įgijusių institucijų. Mokslininkas gali būti ne daugiau kaip dviejų doktorantūros komitetų narys.

11. Doktorantūros teisę įgijęs universitetas arba universitetas su kitais Lietuvos ir (ar) užsienio universitetais ir (ar) mokslinių tyrimų institutais gali sudaryti doktorantūros mokyklą (mokyklas).

12. Doktorantūros studijas ir mokslinius tyrimus koordinuoja doktorantūros komitetas. Doktorantūros komitetas reglamente nustatyta tvarka skelbia disertacijų tematikų, vadovų ir pretendentų į doktorantus konkursą. Doktorantūros mokykla įgyvendina doktorantūros komiteto nutarimus. Doktorantūros komiteto nutarimus esminiais doktorantūros klausimais tvirtina koordinuojančio universiteto rektorius.

13. Doktoranto vadovas turi atitikti reglamente nustatytus reikalavimus ir vienu metu gali vadovauti ne daugiau kaip 5 doktorantams.

14. Į doktorantūrą priimama reglamente numatyta atviro konkurso tvarka. Konkurse gali dalyvauti asmenys, turintys kvalifikacinį magistro laipsnį arba jam prilygintą aukštąjį išsilavinimą. Institucija, kurioje doktorantas atlieka mokslinius tyrimus, jį gali įdarbinti atlikti tyrimams, susijusiems su disertacijos tematika.

15. Kasmet reglamente nustatyta tvarka doktorantas atestuojamas. Neatestuotas doktorantas šalinamas iš doktorantūros.

16. Disertacija turi būti apginta per doktorantūrai skirtą laikotarpį. Jeigu doktorantas iki doktorantūros pabaigos pateikia disertaciją, tačiau nespėja jos apginti, 12 mėnesių po doktorantūros pabaigos disertacija gali būti ginama įprasta tvarka. Per šį laikotarpį neapginta disertacija ginama eksternu.

III. MOKSLO DAKTARO DISERTACIJA IR JOS GYNIMAS

17. Mokslo daktaro disertaciją sudaro disertacijos tekstas, santrauka ir disertaciją teikiančio ginti asmens (toliau – disertantas) mokslinių publikacijų disertacijos tema kopijos.

18. Kaip mokslo daktaro disertacija ginti gali būti teikiama ir mokslinė monografija, kurią disertantas parašė be bendraautorių. Kartu teikiama monografijos santrauka. Šiuo atveju kitos mokslinės publikacijos teikiamos, jeigu jų reikia disertacijos temai atskleisti.

19. Disertacijoje turi būti apibrėžtas darbo tikslas, suformuluoti sprendžiami uždaviniai, nurodytas mokslinis darbo naujumas, apžvelgti pasaulyje atlikti tyrimai disertacijos tema, pristatyti taikyti tyrimų metodai, aptarti tyrimų rezultatai, pagrįstas jų patikimumas bei santykis su kitų tyrėjų duomenimis ir suformuluotos išvados ir kiti, disertanto nuomone, svarbūs aspektai. Taip pat su disertacija pateikiamas mokslinių konferencijų, kuriose buvo paskelbti disertacijos tyrimų rezultatai, sąrašas, disertanto gyvenimo, mokslinės ir kūrybinės veiklos aprašymas – CV.

20. Disertacijos tekstas rašomas lietuvių arba, jei tam pritaria doktorantūros komitetas, kita kalba. Disertacijos arba kaip disertacija ginamos mokslinės monografijos santrauka rašoma kita nei disertacijos ar monografijos tekstas kalba. Tais atvejais, kai disertacijos ar monografijos tekstas parašytas ne lietuvių kalba, yra privaloma pateikti santrauką lietuvių kalba. Disertacija turi būti parašyta taisyklinga kalba.

21. Disertacijai keliami konkretūs reikalavimai nustatomi reglamente.

22. Asmuo gali teikti ginti disertaciją, kai:

22.1. išlaiko visus doktoranto darbo plane numatytus egzaminus;

22.2. svarbiausius savo tyrimų rezultatus paskelbia ne mažiau kaip dviejuose straipsniuose, išspausdintuose (arba priimtuose spausdinti) recenzuojamuose mokslo leidiniuose, arba mokslinėje monografijoje;

22.3. pristato tyrimų rezultatus tarptautiniuose moksliniuose renginiuose;

22.4. atitinka kitus reglamente nustatytus reikalavimus.

23. Doktorantūros komitetas, gavęs disertanto prašymą ginti disertaciją ir jos rankraštį, reglamente nustatyta tvarka įvertina, ar disertacija atitinka šiame skyriuje disertacijoms keliamus reikalavimus. Jeigu disertacija atitinka visus reikalavimus, doktorantūros komitetas sudaro ne mažesnę kaip trijų mokslininkų gynimo tarybą ir vieną iš jos narių paskiria pirmininku. Tarp gynimo tarybos narių ir disertanto ar jo vadovo (disertaciją ginant eksternu – konsultanto) negali kilti interesų konfliktas. Ne mažiau kaip vienas gynimo tarybos narys turi būti iš užsienio mokslo ir studijų institucijos. Ginant lituanistinio pobūdžio disertaciją, mokslininkai iš užsienio mokslo ir studijų institucijų į gynimo tarybą įtraukiami pagal poreikį.

24. Doktorantūros mokykla ne vėliau kaip prieš 30 kalendorinių dienų iki disertacijos gynimo:

24.1. pateikia disertaciją gynimo tarybos nariams;

24.2. išsiunčia pranešimą apie numatomą ginti disertaciją Lietuvos mokslo tarybai, reglamente numatytoms Lietuvos bei užsienio mokslo ir studijų institucijoms. Pranešime nurodoma: disertanto vardas, pavardė, institucija, kurioje buvo parengta disertacija, vadovas (disertaciją ginant eksternu – konsultantas) ir gynimo tarybos nariai (mokslo laipsnis, vardas, pavardė, mokslo kryptis (-ys) ir šaka (-os), institucija), disertacijos pavadinimas, gynimo vieta ir laikas bei doktorantūros mokyklos interneto svetainės, kurioje skelbiama disertacija, adresas.

25. Gynimo tarybos nariai rašytinius atsiliepimus apie disertaciją pateikia doktorantūros mokyklai ne vėliau kaip prieš 5 darbo dienas iki disertacijos gynimo.

26. Disertacija ginama viešame gynimo tarybos posėdyje. Posėdis vyksta lietuvių kalba. Tais atvejais, kai posėdyje vartojama kita kalba, turi būti verčiama į lietuvių kalbą. Posėdžiui vadovauja gynimo tarybos pirmininkas. Posėdis yra teisėtas, jeigu jame dalyvauja daugiau kaip pusė gynimo tarybos narių (įskaitant ir dalyvaujančius telekonferencijos būdu). Jei gynimo tarybą sudaro trys nariai, posėdis yra teisėtas, kai jame dalyvauja jie visi. Posėdyje perskaitomi nedalyvaujančių gynimo tarybos narių ir kiti gauti atsiliepimai apie disertaciją.

27. Reglamente gali būti numatyta galimybė ginti disertaciją uždareme posėdyje bei tokio gynimo tvarka.

28. Disertantas pristato svarbiausius savo darbo rezultatus ir išvadas, nurodo savo indėlį į disertacijoje pateiktas publikacijas. Gynimo tarybos nariai argumentuotai įvertina disertacijos mokslinį lygį, rezultatų naujumą ir originalumą, išvadų patikimumą ir pagrįstumą, nurodo darbo trūkumus ir netikslumus, o gynimo metu – ir disertanto mokslinę kompetenciją. Disertantas atsako į užduotus klausimus ir komentuoja pareikštas pastabas.

29. Po diskusijų su disertantu gynimo tarybos nariai balsuodami sprendžia, ar jam suteiktinas mokslo daktaro laipsnis. Telekonferencijos būdu dalyvaujantys gynimo tarybos nariai irgi balsuoja. Sprendimas suteikti mokslo daktaro laipsnį priimamas, jeigu už jį balsuoja daugiau kaip pusė gynimo tarybos narių. Balsavimo protokolą pasirašo visi posėdyje tiesiogiai dalyvavę gynimo tarybos nariai.

30. Ne vėliau kaip per 10 darbo dienų po disertacijos gynimo posėdžio apie gynimo rezultatus doktorantūros mokykla praneša Lietuvos mokslo tarybai.

31. Per 2 savaites vieną apgintos disertacijos egzempliorių doktorantūros mokykla pateikia Lietuvos nacionalinei Martyno Mažvydo bibliotekai ir paskelbia Lietuvos elektroninių tezių ir disertacijų duomenų bazėje (ETD).

32. Jeigu gynimo taryba nusprendžia, kad mokslo daktaro laipsnis nesuteiktinas, pataisytą ir(ar) papildytą disertaciją gali būti teikiama ginti ne anksčiau kaip po vienerių metų. Šiuo atveju daktaro laipsnis įgyjamas eksternu. Nustačius mokslinio nesąžiningumo faktą (plagiatą ir pan.), disertacija negali būti ginama.

IV. MOKSLO DAKTARO LAIPSNIO SUTEIKIMAS

33. Disertaciją apgynusiam asmeniui mokslo daktaro laipsnį suteikia ir diplomą išduoda universitetas, kuriame buvo atlikti moksliniai tyrimai. Jeigu moksliniai tyrimai buvo atlikti ne universitete, daktaro laipsnį suteikia ir mokslo daktaro laipsnio diplomą išduoda reglamente nurodytas koordinuojantis universitetas.

34. Apeliacija dėl nesuteikto mokslo daktaro laipsnio gali būti teikiama akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriui.

35. Sprendimą pripažinti mokslo daktaro laipsnį negaliojančiu (kai nustatomas mokslinio nesąžiningumo faktas arba kai daktaro laipsnis suteiktas pažeidus šiuos nuostatus) gali priimti laipsnį suteikęs universitetas.

36. Mokslo daktaro laipsnio diplomo formą ir diplomo blankų gamybos, apskaitos bei registravimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

V. MOKSLO DAKTARO LAIPSNIO ĮGIJIMAS EKSTERNU

37. Siekti eksternu įgyti mokslo daktaro laipsnį gali asmuo (toliau vadinamas eksternu), turintis magistro kvalifikacinį laipsnį arba jam prilygintą aukštąjį išsilavinimą. Eksternas turi būti išleidęs mokslinę monografiją arba svarbiausius disertacijos rezultatus paskelbęs ne mažiau kaip dviejuose straipsniuose, išspausdintuose recenzuojamuose mokslo leidiniuose, ir parengęs disertaciją.

38. Prašymą leisti ginti mokslo daktaro disertaciją eksternas teikia atitinkamą doktorantūrą koordinuojančio universiteto rektoriui. Prie prašymo prideda:

38.1. disertacijos rankraštį arba išleistą mokslinę monografiją;

38.2. mokslinių publikacijų sąrašą ir jų elektronines kopijas;

38.3. magistro kvalifikacinio laipsnio (ar jam prilyginto aukštojo išsilavinimo) diplomo ir jo priedų kopijas;

38.4. išlaikytų doktorantūros studijų egzaminų (jeigu tokių buvo) protokolus;

38.5. gyvenimo, mokslinės ir kūrybinės veiklos aprašymą – CV.

39. Doktorantūros komitetas ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo prašymo gavimo dienos išnagrinėja pateiktą medžiagą ir nusprendžia, ar disertacijos rankraštis atitinka mokslo daktaro disertacijai keliamus reikalavimus. Jeigu priimamas teigiamas sprendimas, doktorantūros komitetas reglamente nustatyta tvarka:

39.1. skiria mokslinį konsultantą;

39.2. nustato studijuotinus doktorantūros dalykus ir jų egzaminų laikymo terminus;

39.3. sudaro egzaminų komisiją (-as);

39.4. paskiria disertacijos gynimo datą, kuri turi būti ne vėliau kaip po vienerių metų nuo sprendimo priėmimo dienos.

40. Eksternas, kuriam doktorantūros komitetas leidžia ginti disertaciją, ją gina pagal šiuos nuostatus III skyriaus reikalavimus. Eksternas institucijai padengia tik tiesiogiai su mokslo daktaro laipsnio įgijimu susijusias išlaidas. Jei doktorantūros komitetas atmets eksterno prašymą ginti disertaciją, vėl teikti prašymą ginti disertaciją jis gali ne anksčiau kaip po vienerių metų.